

Τμήμα Αρχειονομίας – Βιβλιοθηκονομίας
Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Το μάθημα Ψηφιακές Βιβλιοθήκες

Σαράντος Καπιδάκης

Επικοινωνία

Σαράντος Καπιδάκης

- Εργαστήριο Ψηφιακών Βιβλιοθηκών και Ηλεκτρονικής Δημοσίευσης
- sarantos@ionio.gr
- Τηλ. 26610-87413, κινητό 697-2473957
- Γραφείο 2.12 (Ιωάννου Θεοτόκη 72)
Ωρες Γραφείου:
 - Τρίτη 13:00-14:00 και
 - Πέμπτη 13:00-14:00

Όρια θέματος και μαθήματος

Η γενικότερη περιοχή Ψηφιακών Βιβλιοθηκών περιλαμβάνει ...

- Οργανωτικοί και εργασιακοί παράγοντες
- Αποφάσεις υλοποίησης
- Διαδικασίες συγκέντρωσης του υλικού
 - Ψηφιοποίηση
- Οργάνωση του υλικού
- Αναζήτηση στο υλικό
- Πρόσβαση – διάθεση του υλικού
- Παρουσίαση του υλικού

Στόχος μαθήματος

- Να μας εξοικειώσει με τη χρήση των νέων τεχνολογιών
 - Για επικοινωνία, συγγραφή, παρουσίαση, ...
- Να μας εξοικειώσει με τις Ψηφιακές Βιβλιοθήκες
 - Περιεχόμενο, Αρχιτεκτονική, Τεχνολογίες
 - Χρήση
 - Σχεδιασμός, Δημιουργία, Οργάνωση
- Όστε να μεταφέρονται οι σύγχρονες τάσεις και τεχνολογίες στους Ελληνικούς φορείς.

Έμφαση μαθήματος

- Στην διαχρονική γνώση
- Στην εξάσκηση
- Σε τρέχουσες πρακτικές πληροφορίες
- Σημαντικότερα θέματα:
 - Βασικοί ορισμοί, στις πρώτες παραδόσεις.
 - Παρουσιάσεις.
 - Συζητήσεις κατά το μάθημα.

Προϋποθέσεις Μαθήματος

- Γνώσεις αγγλικής, βιβλιοθηκονομίας, ανάκτησης πληροφοριών και μεταδεδομένων
- Δυνατότητα σύνθεσης γνώσεων
- Πρωτοβουλία, δυνατότητα σχετικής αναζήτησης
- Καλή κρίση
- Τρόποι επίδειξης / παρουσίασης

Υποχρεώσεις Μαθήματος

1. Εργασία – μελέτη (προτίμηση: ομαδική)
2. Για όσους κάνουν ομαδική μελέτη
 - Δεύτερη, ατομική, εργασία – πρόταση
 - Παρουσίαση της **ομαδικής** μελέτης στην τάξη
3. Εργαστήριο στους υπολογιστές (*δεν βαθμολογείται*)
4. Σενάρια εξάσκησης στον υπολογιστή (*υποχρεωτικά*) (*δεν βαθμολογείται*)
5. Προφορική εξέταση
 - Στην ύλη του μαθήματος
 - Στην εργασία

Εργασίες και Προθεσμίες

1. **Μελέτη** σχετικού θέματος (ομαδική ή ατομική)
 - Αναζήτηση – κριτική – παρουσίαση
 - Ανάλυση θέματος μέχρι 23/3 και 30/3
 - Παράδοση αναφοράς μέχρι 27/4
2. Συγγραφή **πρότασης** (ατομική)
 - Ανάλυση θέματος μέχρι 27/4
 - Παράδοση αναφοράς μέχρι 18/5
 - Με προαιρετική δικαιολόγηση / ανάλυσή της

Μελέτη – Εργασία 1 (Ομαδική ή Ατομική)

- Αναζήτηση σχετικού θέματος
- Εύρεση και κριτική του υλικού
- Γραφή αναφορά σε 6000 – 8000 λέξεις
 - Με τεκμηρίωση και παραπομπές
- Στις **ομαδικές**: επιπλέον
 - Γίνονται από ομάδες 2-3 ατόμων
 - Έτσι ανταλλάσσονται ιδέες και ενισχύεται η συνεργασία
 - Περιλαμβάνουν παρουσίαση 10-15 λεπτών στην τάξη
 - Πιθανώς στα τελευταία 2 μαθήματα, μέσα στην εξεταστική

Κατά τις Ομαδικές Μελέτες

- Όλοι δουλεύουν μαζί
 - Και ασχολούνται με όλα τα μέρη
 - Και συμμετέχουν στην παρουσίαση
 - Η ομαδικότητα βοηθάει την εμβάθυνση στο θέμα (ανταλλαγή ιδεών)
 - Όχι στον καταμερισμό της δουλειάς
- Αν κάποιος ασχοληθεί ανεπαρκώς
 - Παρασέρνει τους άλλους σε κακή αξιολόγηση

Περιεχόμενο Μελέτης

- Περιγραφή του (σχετικού με το μάθημα) θέματος
- Που να δείχνει τι κάνουν οι άλλοι
- Τι επικρατεί
- Τι τάσεις υπάρχουν
- Τι νέες προοπτικές διερευνώνται
- ...
- Να έχει νόημα για το κοινό που απευθύνεται!

Ενδεικτικά Θέματα Μελετών

- Το λογισμικό Ψηφιακών Βιβλιοθηκών Greenstone
- Το Alexandria Digital Library project
- Ψηφιακές Βιβλιοθήκες με μουσική
- ...
- Τι κάνουν τα διάφορα projects, ερευνητές, βιβλιοθήκες, ...

Κριτήρια Αξιολόγησης Μελετών

- Περιεχόμενο
 - Ορθότητα και πληρότητα.
 - Ακρίβεια και σαφήνεια.
 - Περιεκτικότητα και δόμηση.
 - Τεκμηρίωση του θέματος, και παραπομπές.
- Παρουσίαση: γραπτή αναφορά και στην τάξη.
- Κατηγοριοποίηση παραπομπών και συνδέσμων.

Πρόταση – Εργασία 2 (Ατομική)

- Πρόταση σε 2 σελίδες για δημιουργία κάποιας Ψηφιακής Βιβλιοθήκης
 - Σε οποιοδήποτε Ελληνικό φορέα
 - Ίσως σε αυτόν της πρακτικής άσκησης
 - Χωρίς αναστάτωση των μελών του φορέα
 - Χωρίς επίσκεψη στο φορέα
- Κρίνεται για
 - Ρεαλιστικότητα, ευχρηστία.
 - Περιεκτικότητα, πληρότητα, σφαιρικότητα.
 - Παρουσίαση και πειστικότητα.

Οδηγίες για Γραπτές Αναφορές

- Αναφορά στην αρχή τίτλου και συγγραφέων
 - Αναφορά μαθήματος / για ποια εργασία πρόκειται
 - Να έχει σαφή δομή (να χωρίζεται σε μέρη)
 - Να έχει ευκολοδιάβαστες παραγράφους
 - Να έχει σωστή στίξη (και κενά)
- Επιπλέον:
- Να έχει δηλωμένη και ενσωματωμένη δόμηση
 - Να εμφανίζεται σωστά (παντού)!

Πηγές Ορολογίας

- Διεθνές Κέντρο Πληροφοριών Ορολογίας (Infoterm), <http://www.infoterm.org>
 - Τράπεζα Όρων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Eurodicautom)
 - Βάση όρων τεχνολογίας πληροφοριών, <http://infoterm.cs.aueb.gr>
 - Ορολογία της Επιστήμης της Πληροφορίας, <http://dlib.ionio.gr/standards/bibterms.xls>
- Κάθε εργασία θα έχει γλωσσάριο όρων.

Δομή Αναφοράς Εργασίας

- Πρώτη σελίδα (Τίτλος, Συγγραφέας, ...)
- Περίληψη (≤ 1 σελίδα)
- Εισαγωγή (~ 10-15%)
- Σύγκριση με σχετικές εργασίες (~ 20%)
- Κεφάλαια κυρίως θέματος ($\geq 50\%$)
- Σύνοψη – Συμπεράσματα (~ 5%)
- Βιβλιογραφία (με ηλεκτρονικές παραπομπές)
- Γλωσσάριο
- Παραρτήματα (με συμπληρωματική πληροφορία)

Παράδοση Εργασιών

- Η αποστολή θέματος και αναφοράς γίνεται πάντα – και μόνο – ηλεκτρονικά.
- Μέσω του συστήματος BlackBoard (<http://blackboard.lib.ionio.gr>) όπου:
 - Αρχικά, έχετε αποκτήσει λογαριασμό
 - Επικοινωνείτε με τον haris@ionio.gr ή το Κέντρο Δικτύων
 - Ακολούθως, έχετε εγγραφεί στο μάθημα
 - 322 – Ψηφιακές Βιβλιοθήκες

Εγγραφή στο Μάθημα - Blackboard

- Για συμμετέχετε στο χώρο συζήτησης, να δείτε το υλικό, να στείλετε εργασίες και να πραγματοποιήσετε κάποιες άλλες λειτουργίες του μαθήματος είναι απαραίτητο να έχετε εγγραφεί:
 - Αφού έχετε γραφτεί στο Blackboard
 - Από την καρτέλα «**courses**» μπορείτε να αναζητήσετε το μάθημα που σας ενδιαφέρει.
 - Κάνοντας κλικ στο «**enroll**» δίπλα στο μάθημα, εγγράφεστε ώστε να έχετε πλήρη πρόσβαση σε αυτό.

Αποστολή Αρχείου - Blackboard

Από το μενού του μαθήματος επιλέγετε:

- «**ΕΡΓΑΛΕΙΑ**» και μετά «**ΨΗΦΙΑΚΗ ΘΥΡΙΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ**» και τέλος «**ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΑΡΧΕΙΟΥ**».
- Προσοχή, η επιλογή «**ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΑΡΧΕΙΟΥ**» προσθέτει στο αρχείο στον τοπικό χώρο και δεν το στέλνει, αν δεν ακολουθηθεί με την επιλογή «**ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΑΡΧΕΙΟΥ**».
- Στο πεδίο «**Τίτλος**» δώστε τον πλήρη τίτλο της εργασίας σας.

Καθυστερήση Εργασιών

- Αναφορές μπορούν να παραδοθούν καθυστερημένα
 - Όταν συντρέχουν σημαντικοί λόγοι
 - Και μετά από προσυνεννόηση μαζί μου
 - Αλλά θα έχουν μειωμένο τελικό βαθμό
 - Κατά 20% για την πρώτη εβδομάδα καθυστέρησης
 - Κατά 40% για μέχρι δύο εβδομάδες καθυστέρησης
 - Μετά το τέλος των μαθημάτων, μετράνε μόνο για το βαθμό του Σεπτεμβρίου

Εξέταση Εργασιών & Μαθήματος

Προφορική: εργασιών και ύλης μαθήματος

- Για να δείξει την κατανόηση των εννοιών του μαθήματος
- Για να δείξει την σε βάθος ενασχόληση με τις εργασίες
- Για να δείξει την γενικότερη εμπειρία που αποκτήθηκε
- Η ομάδα εξετάζεται μαζί
 - Με σειρά παρουσίασης που καθορίζεται στο προηγούμενο μάθημα
- Και οι ατομικές εργασίες εξετάζονται μαζί.

Βαθμολογία Μαθήματος

Ανάλογα με την εργασία, έχουμε δύο περιπτώσεις:

- Μία ομαδική **μελέτη** (με γραπτή αναφορά) [25%]
 - Μία ατομική **πρόταση** (γραπτή) [25%]
 - **Παρουσίαση** στην τάξη της μελέτης [25%]
 - Προφορική **εξέταση** [25%]
- ή, εναλλακτικά:
- Μία ατομική **μελέτη** (με γραπτή αναφορά) [50%]
 - Προφορική **εξέταση** [50%]

Προϋποθέσεις Βαθμολογίας

- Να εκτελέσει τα «υποχρεωτικά σενάρια» εξάσκησης.
- Με ομαδική μελέτη, για να περάσει το μάθημα, πρέπει να έχει συγκεντρώσει σε **κάθε επιμέρους** βαθμολογία το 25% του μέγιστου βαθμού του.
- Με ατομική μελέτη, για να περάσει το μάθημα, πρέπει να έχει συγκεντρώσει σε **κάθε επιμέρους** βαθμολογία το 40% του μέγιστου βαθμού του
- Διαφορετικά βαθμολογείται με 0.

Εξέταση το Σεπτέμβριο

- Όσοι έχουν εκπληρώσει όλες τις υποχρεώσεις τους στο μάθημα και εξεταστούν αλλά δεν περάσουν στην πρώτη εξεταστική, θα ισχύουν οι **ίδιες εργασίες**, προϋποθέσεις και συντελεστές βαρύτητας για το Σεπτέμβριο.
- Για όσους δώσουν το μάθημα **μόνο τον Σεπτέμβριο**, απαιτείται εκπόνηση ατομικής εργασίας, και δεν γίνεται παρουσίαση.
- Η ανάληψη όμως των θεμάτων των εργασιών πρέπει να έχει γίνει **μέσα στο εξάμηνο**, και η παράδοση των εργασιών: 1 εβδομάδα πριν την αρχή της εξεταστικής – όχι κατά την εξέταση.

Εκπόνηση Εργασιών

- Οι φοιτητές που δεν πέρασαν το μάθημα σε άλλη χρονιά πρέπει να κάνουν νέες εργασίες.
- Όλες οι εργασίες θα εκδοθούν στο Διαδίκτυο
 - Στον Ιστότοπο του Εργαστηρίου Ψηφιακών Βιβλιοθηκών και Ηλεκτρονικής Δημοσίευσης <http://dlib.ionio.gr>
- Οι ~2-3 καλύτερες ομαδικές μελέτες (συνδυασμός αναφοράς και παρουσίασης) μπορεί να είναι απαλλακτικές για την προφορική εξέταση
 - Μόνο οι εμπρόθεσμες και στην πρώτη εξεταστική
 - Ο βαθμός εξέτασης θα είναι ο βαθμός της εργασίας
 - Δεν γίνεται γνωστό πριν την εξέταση

Ποιοι Επιτυγχάνουν

- Επιτυγχάνουν όσοι πραγματικά δουλέψουν
 - Όσοι παρακολουθούν τακτικά
 - Και κάνουν τις εργασίες
 - Παρακολουθήσουν τα **εργαστήρια** – αν γίνουν.
 - Εκτελέσουν τα «**υποχρεωτικά σενάρια**» (που δεν βαθμολογούνται, αλλά είναι υποχρεωτικά).
- Όσοι δεν παρακολουθούν
 - Δυσκολεύονται να καταλάβουν τι διαπραγματεύεται το μάθημα

Παρακολούθηση Μαθημάτων

- Προαιρετική – αλλά προτείνεται
- Γιατί ...εκεί ακούμε και μαθαίνουμε
 - Ειδικά όταν δεν υπάρχουν διδακτικά βιβλία
- Συζήτηση κοινών προβλημάτων στο μάθημα
- Όποιος δεν έρχεται, έχει την ευθύνη να μάθει ...
 - Πιθανόν ρωτώντας άλλους (συστηματικά τους ίδιους)
 - Ακόμα και στο χώρο ηλεκτρονικών συζητήσεων
 - Διαβάζοντας συστηματικά ...

Επικοινωνία Μαθήματος

- Η ηλεκτρονική πληροφόρηση είναι εύκολη
- Ο Ιστότοπος του μαθήματος θα έχει πάγια κείμενα
- Χρήση του blackboard, και του χώρου συζητήσεων του, για δήλωση θεμάτων και παραδόσεις εργασιών
 - <http://blackboard.lib.ionio.gr>
- Με προσωπικές ερωτήσεις (ειδικά με email)

Χώρος Συζητήσεων

- Χρήση του χώρου συζητήσεων
 - Και για εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες
 - Για ανακοινώσεις, αλλαγές, διευκρινήσεις, προθεσμίες, εργασίες, προβλήματα, κλπ γενικού ενδιαφέροντος
 - Γενικές ερωτήσεις και συζήτηση για το μάθημα
 - Μεταξύ φοιτητών ή/και διδασκοντα
 - Για δήλωση θεμάτων εργασιών

Πρόσθετη Τεκμηρίωση

- Διαθέσιμα στο <http://www.ionio.gr/~tab322>
 - Οι διαφάνειες
 - Προτεινόμενες (ψηφιακές) παραπομπές
- Εργαστήριο Ψηφιακών Βιβλιοθηκών και Ηλεκτρονικής Δημοσίευσης <http://dlib.ionio.gr>
 - Σχετικά μαθήματα
 - Σύνδεσμοι και παραπομπές
 - ...

Περιεχόμενο Μαθήματος

- Τι είναι Ψηφιακές Βιβλιοθήκες
 - Τι λειτουργίες και απαιτήσεις έχουν
- Ψηφιακές Βιβλιοθήκες πολυμέσων
 - Συστατικά Ψηφιακών Βιβλιοθηκών
 - Αρχιτεκτονικές Ψηφιακών Βιβλιοθηκών
- Διαλειτουργικότητα
 - Λογισμικό και Δυνατότητες
- Τα ερωτήματα πριν τη δημιουργία
- Σχεδιασμός και υλοποίηση
- Πόροι, τάσεις και έρευνα